

CHINA ȘI VALORILE EI ÎN VIZIUNEA LUI EMINESCU

„China, cea mai instruită țară de pe pământ”

TUDOR NEDELCEA*

Oricât ar părea de paradoxal, informațiile despre îndepărtata Chină au trezit de timpuriu curiozitatea românilor, mai ales după invenția europeană a tiparului, prin germanul Gutenberg, la 1455¹. Chinezii dețin și în acest domeniu o prioritate de necontestat: prima scriere chineză datează de peste cinci milenii. Dang Chieh tipărește, în anul 868, prima carte, iar Pi Sheng inventează, la 1045, primul aparat mobil de tipărire. La întoarcerea sa din Extremul Orient la Veneția, Marco Polo lauda arta tipografilor chinezi, precum și folosirea hârtiei în procesul tipăririi².

În excelența și necesara sa enciclopedie, Virgil Cândea înregistrează câteva documente privind relațiile româno-chineze. Astfel, în scrisoarea țarului Rusiei, Alexei Mihailovici, către împăratul Chinei, Kang-Xi, din 28 mai 1675, îl recomandă ca sol pe românul Nicolae Spătaru Milescu. Conform uzanțelor diplomatice ale timpului, marele prinț Yu Fuquan întocmește pentru împăratul chinez, la 27 iunie 1676, un raport privind discuțiile avute cu Spătarul Milescu. Un raport „secret” scrie la 7 august 1676, și Amuhuran, ministrul Curții pentru Afacerile coloniale privitor la aceleași convorbiri avute cu românul Milescu, trimis al țarului rus. Negocierile spătarului Milescu cu oficialii chinezi au fost îndelungate, din moment ce marele prinț Yu Fuquan elaborează, la 3 septembrie 1677, un memoriu către tron. Toate documentele sunt în limba manciuriană³.

În *Cronica împăratului*, elaborată tot în manciuriană, în epoca dinastiei Qing (1644-1911) se menționează că, la „a 15-a zi a celei de-a 5-a luni a celui de-al 15-lea an de domnie a împăratului Kang-Xi”, adică în 1676, este primit la Curtea Imperială, Sala Armoniei Supreme, spătarul Milescu, împăratul oferindu-i o masă solului rus și suitei sale⁴.

* Cercetător științific I, dr, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolaescu Ploșor” din Craiova, al Academiei Române; e-mail: tudornedelcea2006@yahoo.com.

¹ Vezi și Ovidiu Drîmba, *Istoria culturii și civilizației*, vol. 1, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985, pp. 311-376.

² Tudor Nedelcea, *Civilizația cărții*, Craiova, Scrisul Românesc, 1996, pp. 23, 35-36.

³ Virgil Cândea, *Mărturii românești peste hotare*, vol. I, București, Editura Enciclopedică, 1991, p. 230.

⁴ *Ibidem*, vol. II, 1998, p. 52.

Se știe că scriitorul și diplomatul român Nicolae Mălescu Spătaru (1636-1708) este angajat de țarul Rusiei la Departamentul Solilor, în 1671, și-l va trimite în China, în primăvara lui 1675, unde va sta până la 5 ianuarie 1678. Șederea cărturarului român în China, ca ambasador, a fost fructuoasă, fiind materializată într-un jurnal de călătorie, *Cartea în care este descrisă călătoria prin ținutul Siberiei de la orașul Tobolsk până la hotarul împărăției Kitaiei, anul 7183, luna mai, ziua 3*, precum și *Descrierea Chinei* (1685), o carte foarte citită (dovadă cele 28 de copii) atât în Rusia, cât și în Occident⁵.

Am făcut această prolegomenă, oferind doar un exemplu, spre a înlesni abordarea unui subiect oarecum insolit: China și valorile ei spirituale în viziunea lui Eminescu (1850-1889), „*omul deplin al culturii române*”, cum l-a numit Constantin Noica. Este firesc ca cea veche, renumită și perpetuă civilizație umană, civilizația chineză, să fie obiect de studiu (chiar și ca autodidact) pentru poetul național al românilor. Eminescu era interesat de filosofia și religiile din Orientul Îndepărtat, de Kalidasa, Zoroastru, Brahma, dar și de Confucius.

Într-o splendidă evocare a Paștelui anului 1881, a „*biografiei fiului lui Dumnezeu*”, adică a Bibliei considerată, „*cartea după care se crește omenirea*”, Eminescu face o comparație cu alte scrieri ale culturii universale: „*Învățăturile lui Buddha, viața lui Socrate și principiile stoicilor, cărarea spre virtute a chinezului Lao-tse* (sublinierea noastră, T.N.), *deși asemănătoare cu învățămintele creștinismului, n-au avut atâta influență, n-au ridicat atâta pe om ca Evanghelia, această simplă și populară biografie a blândului nazarinean a cărui inimă a fost străpunsă de cele mai mari dureri morale și fizice, și nu pentru el, ci pentru binele și mântuirea altora*”⁶.

Din același mare gânditor chinez, Lao-Tzi, Eminescu preia ideea protecționismului economic, pe care o va folosi în studiile sale economice (Poetul voia să tipărească un dicționar economic și un manual de economie politică!). El comentează, cu acest prilej, vol. *Chine moderne au Discription historique, géographique et littéraire de ce vaste empire*, de Guillaume Pauthier și Antoine Louis Bojin (Paris, 1853)⁷.

În cele circa 15 000 de pagini de publicistică eminesciană, referirile la China, la personalitățile și mentalitatea orientală, comentarea și citarea unor lucrări românești sau străine privitoare la această țară-continent, ocupă o pondere însemnată. Astfel, amiralul Jurien de la Gravière, membru al Academiei Franceze, publică memoriile sale de călătorie în China: „*Voyage en Chine pendant les années 1847, 1848, 1849, 1850* (Paris, 1854) și *Voyage de la Bayonnaise dans les mers de la Chine* (Paris, 1872). Eminescu comentează cartea acestuia, *La situation du Levant* (Paris, 1877), combătând-o chiar, reproșându-i autorului francez

⁵ Vezi Nicolae Mălescu, *De la Tobolsk până în China* (traducere de G. Sion), București, (f.e.), 1888; Idem, *Descrierea Chinei* (traducere, îngrijire și prefață de Corneliu Bărbulescu), București, Editura Minerva, 1975; Ionel Gall, *Nicolae Mălescu Spătaru în arhive istorice chinezești*, în „Magazin istoric”, 16, nr. 2, 1982, pp. 18-20; Radu Ștefan Vergatti, *Nicolae Spătaru Mălescu. Viața. Călătoriile. Opera*, București, Editura Paideia, 1998.

⁶ Mihai Eminescu [„Și iarăși bat la poartă...”], „Timpul”, VI, nr. 81, 12 apr. 1881, p. 1.

⁷ „Timpul”, V, nr. 101, 6 mai 1880, p. 1.

necunoașterea întocmai a lumii balcanice, grecii nefiind o stavilă în calea expansiunii panslavismului. Din această carte, Eminescu preia afirmația acestuia, conform căruia grecii „vor avea soarta rasei Mandgiu, cari au biruit China, iar pământul Mandgiuirei a trebuit să-l cedeze chinezilor”⁸.

Nici studiul compatriotului său, T. G. Giuvvara, care pretindea că a descoperit la Paris „*Două manuscripte române ale Bibliotecii Naționale din Paris*, ca fiind inedite nu scapă controlului său științific, mai ales că era vorba de o lucrare a Spătarului Nicolae Milescu pe care Eminescu dovedește că o cunoștea: „*Acolo unde s-a ivit o adevărată greutate s-a încurcat și d. Giuvvara și anume la Descrierea Chinei, scrisă slavonește de spătarul Nicolae Milescu, pe care d. Giuvvara îl numește, c-o consecuență demnă de o cauză mai bună, Miclescu, deși vestitul spătar nu pare a fi fost rudă cu liberalul Sandu Miclescu, supranumit Păgânul, din ținutul Vasluiului*”⁹. Neadevărul științific trezește ironia autorului Luceafărul.

Incultura unor demnitari este aspru sancționată de Eminescu, uneori cu un sarcasm necruțător. Lipsa cunoștințelor geografice ale reprezentanților Ministerului român de Război sunt amendate: aceștia sunt în stare „*să caute Persia în China*”¹⁰.

Privitor la o eventuală demisie a primului ministru liberal, I. C. Brătianu, aflat într-o situație critică, nevoit să accepte orice alianță, Eminescu se pronunță: „*credem că d. Brătianu ar primi alianța nu a unei puteri serioase europene, dar și a Împărăției Chinei numai pentru a se mănținea și mai departe*”¹¹.

Eminescu persiflează modalitatea și exagerările ziarului „Presa”, condus de Vasile Boerescu, care publică notificarea guvernului român privind Independența României trimisă țărilor de pe „*ambele emisfere ale globului*”, „*în fine însuși Fiul Soarelui, Împăratul Chinei, toți puternicii pământului știu acum că România e independentă*”¹². Nu notificarea în sine e condamnată, ci absența unei politici interne și externe românești consecventă și în pas cu noul statut al statului român în context european.

Pe primul ministru român al vremii sale, I. C. Brătianu, îl apreciază în numeroase studii și articole, dar nu scapă vigilenței ziaristului Eminescu atunci când acesta se arată șovăielnic într-un domeniu, cum ar fi cel privind revizuirea Constituției: „*ne fericește [I. C. Brătianu, n.n.] cu cele mai curioase teorii asupra istoriei române sau a dreptului român vechi, pe cari le cunoaște atât de bine ca și pe-ale Chinei*”¹³. De fapt, acesta este rostul și rolul unui ziarist de un ziar de opoziție, de a ține guvernării sub lupa observației.

O posibilă necunoaștere întocmai a istoriei Chinei este folosită în condamnarea organizării serbării guvernamentale de la Iași, prilejuită de dezvelirea statuii lui Ștefan cel Mare din 5/17 iunie 1883, la care societatea ieșeană și alți

⁸ *Francia*, în „Curierul de Iași”, IX, nr. 112, 10 oct. 1876, p. 3.

⁹ *Mofturi științifice*, în „Timpul”, IV, nr. 7, 11 ian. 1879, pp. 2-3.

¹⁰ „Timpul”, V, nr. 163, 23 iul. 1880, p. 1.

¹¹ „Timpul”, V, nr. 228, 11/23 oct. 1880, p. 1.

¹² „Timpul”, V, nr. 249, 6/18 nov. 1880, p. 1.

¹³ „Timpul”, VIII, nr. 91, 23 apr. 1883, p. 2.

cărturari n-au fost invitați. La ce să vină? Se întreabă Eminescu. „*S-audă pe d-nii Cariagdi, Grădișteanu și C. A. Rosetti vorbind despre Ștefan Vodă, a cărui istorie o cunosc tustrei la un loc atât precât cunoaștem noi istoria Chinei?*”¹⁴. Dezamăgit de atmosfera polițienească, revoltat că oficialitățile „*s-au adunat împrejurul bronzului ce reprezintă pe marele domn, nu spre a-l glorifica pe El, ci spre a lustrui nulițiile lor sub razele numelui său*”, Eminescu definitivează *Doina*, pe care o citește la cenaclul literar „Junimea”, poezie deranjantă pentru unele imperii vecine, motiv pentru care a fost interzisă în regimul comunist¹⁵.

Persiflarea neștiinței de carte, a incompetenței decidenților politici români continuă, China fiind o modalitate artistică de comparație. Operând o analiză pertinentă a situației naționalităților din Imperiul Austro-Ungar, unde constată că „*grupurile organice*” de aici au fiecare „*rădăcinile sale în pământ și propriul său principiu de existență*”. Oportunismul unor etnii sau profesii sunt aspru sancționate: „*Dacă China ar cucerii Ungaria, cei dintâi cari s-ar pretinde chinezi ar fi evreii și advocații, credem*”¹⁶.

Privitor la același Imperiu, austro-ungar, care stăpânea Transilvania (unde românii, deși majoritari, n-aveau drepturi civile și politice), Eminescu critica imixtiunea administrației imperiale de la Viena și Budapesta în chestiunea apelor Dunării, o problemă strict internă a României. „*Austro-Ungaria nu are în apele Dunării de Jos niciun drept* (sublinierea lui Eminescu), *absolut niciunul decât acela pe care-l are China și Japonia și orice altă putere de pe glob*”¹⁷.

O problemă serioasă a aceluși timp (a doua jumătate a sec. al XIX-lea) privea imigrația imundă, România urmând să devină o „*suburbie*” a Imperiului Otoman, cu „*orașe parazitare*”, problemă socială deosebit de gravă. „*Românii nu mai sunt o națiune, ci o adunătură de naționalități. Negoț, funcții publice, proprietate financiară – toate foiesc de numiri străine, căroră li-i de România, cum ni-i nouă de China*”¹⁸. Aceeași comparație pentru aceeași situație social-demografică este folosită și în alte articole: „*adevărat că nu le pasă lor de țară, cum nu ne pasă nouă de China*”¹⁹ sau: „*Le pasă acestor cumularzi, acestor samsari politici, acestor ignoranți, de țară, cum ne pasă nouă de China*”²⁰.

Același „*element internațional, fără patrie proprie, fără naționalitate, fără limbă*” face obiectul celebrei sale prelegeri publice ținută la Iași și publicată sub titlul *Influența austriacă asupra românilor din Principate*, conferință care a mâniat consulul austriac de la Iași. Cosmopolitismul cultivat de acest „*element internațional*” este doar pretextul de a nu face nimic concret pentru țara care-l găzduiește și care

¹⁴ „Timpul”, VIII, nr. 148, 10 iul. 1882, p. 1.

¹⁵ Vezi pe larg, Victor Crăciun, Tudor Nedelcea, „*Doina*” lui Eminescu. 125 de ani, București, Liga Culturală, Editura Semne, 2008.

¹⁶ „Timpul”, VIII, nr. 148, 10 iul., 1882, p. 1.

¹⁷ „Timpul”, VIII, nr. 72, 3 apr. 1882, p. 1.

¹⁸ „Timpul”, VII, nr. 169, 5 aug. 1882, p. 1.

¹⁹ „Timpul”, VII, nr. 233, 23 oct., 1882, p. 1.

²⁰ „Timpul”, VII, nr. 268, 5 dec., 1882, p. 1.

„*va privi cu un sințământ de superioritate religia creștină ce i se va părea o palidă exegeză a moralei lui Lao-tse sau a eticii Vedelor*”²¹.

Alte trimiteri la măreața țară le găsim în alte articole cu subiecte diverse. Scriind despre sinuciderea unui ofițer și jurat din „*lumea aleasă a Rusiei*”, stabilit la Iași, Petru Kuzminski, pe care-l cunoscuse personal, Eminescu îi întocmește necrologul: „*Servind și el tot în acel regiment [de ulani de Volhynia] și având în urma sa o carieră militară creată prin vitejie personală în războiul cu China, se bucura de-o deosebită afecție la Curte*”²².

Elaborând cronică anului 1881, Eminescu consemnează, între altele: „*În februarie, marchizul Țzeng iscăli la Petersburg un tratat de pace cu Rusia, în virtutea căruia China va plăti 9 milioane de ruble și cedează Rusiei o bucată de teritoriu în Ili apusean; Rusia are dreptul de-a avea în China consulatate numeroase, poate avea negoț nevămuț cu mongolii*”²³.

Criticând politica guvernului liberal, „*șovăitoare, nehotărâtă, lipsită de energie*”, Eminescu își exprimă teama de a acorda Rusiei – fără clauze concrete – trecerea pe teritoriul României („*cunoscând deja cu cine avem a face*”), pentru a participa la Războiul ruso-turc din Balcani (1877-1878), „*astfel din rău în mai rău, până ce vom ajunge în starea Chinei*”²⁴. Nu știm la ce perioadă sau situație din istoria Chinei face Eminescu referire.

Preocupat de soarta țării sale, după cucerirea Independenței statale, de viitorul ei, Eminescu denunță falsă și incorectă aplicare a legilor străine în România: „*Astfel, fără a discuta sau gândi, s-au introdus cu toptanul legi străine în toată puterea cuvântului, cari substituie pretutindenea și pururea în locul noțiunilor nație, țară, român, noțiunea om, cetățean al universului, fie din Berber, din Nigritania, din China sau, în fine extract de Galiția*”²⁵.

În alte articole, Eminescu se dovedește un fin cunoscător al istoriei Chinei, pe care o prezintă ca un demn model de urmat. Vorbind despre activitatea clubului studentesc din Iași, fondat în martie 1875, preocupat de istoria, limba și cultura poporului român, de progresul învățământului, de „*salvarea omenirii prin instrucțiune*”, Eminescu face din nou trimiteri elogioasă la China: „*Dovedirea contrariului acestei teze o avem în câteva zeci de milioane de indivizi în China, cea mai instruită țară de pe pământ [sublinierea noastră, T.N.] , dacă-i vorba de cât știu; cestiunea principală este cum știu și la acest «cum», încetează rolul instrucției și începe acela al educației*”²⁶.

Implicându-se în conflictul diplomatic româno-rus privind retrocedarea ilegală a Basarabiei către Rusia („*Statele, ca personalități politice sunt egale de «jure» și deosebirea «de facto» stă numai în puterea pe care o dezvoltă într-o stare nejuridică și anormală de lucruri, adică în război*”), Eminescu respinge cu

²¹ „Convorbiri literare”, X, nr. 5, 1 aug. 1876, p. 165.

²² „Curierul de Iași”, X, nr. 55, 27 mai 1877, pp. 5-6.

²³ „Timpul”, VII, nr. 2, 3 ian. 1882, p. 1.

²⁴ „Timpul”, III, nr. 218, 4 oct. 1878, p. 1.

²⁵ „Timpul”, IV, nr. 115, 27 mai 1879, p. 2.

²⁶ „Curierul de Iași”, X, nr. 4, 14 iul. 1877, p. 3.

argumente temeinice, dar și cu exemplificări, pretențiile Rusiei, care consideră că armata sa „ar fi plătit 10-20 milioane mai mult decât se cădea pentru trebuințele ei” află în trecere prin România spre a participa la războiul ruso-turc (1877-1878). Argumentele lui Eminescu sunt pur economice și de bun gust: „E o lege economică, în China, Rusia, Anglia, ca și-n România, că, înmulțindu-se cererea unor obiecte, se urcă prețul lor”²⁷.

Pe același tărâm, cel economic, Eminescu critică reforma financiară a guvernului liberal. „Unde-s banii?” se întrebă el și face o „analogie istorică, trimițând la mandarinul Ma-twan-lin, vestit economist al Chinei”. Vom lăsa să curgă comentariul lui Eminescu, spre a dovedi că poetul nostru național erainteresat și bun cunoscător al economiei politice și chiar a politicii financiare: „În anul 1000 înainte de nașterea lui Hristos, sub dinastia Tseu, a început a se bate monetele chinezești numite Tsien, dintr-un aliaj de metale nenobile, c-o gaură în patru colțuri la mijloc fiecare, pentru a se putea înșira capitalul pe ață, monedă care circulează până azi de trei mii de ani.

Sunt însă o mie de ani și mai bine de când China a trecut și prin faza hârtiei monedă. Într-adevăr, la a. 800 după nașterea lui Hristos, adecă acum o mie de ani, se făcuse obicei în China ca cine mergea la drum să-și depună tot ce avea în bani sau alte valori la o bancă, care elibera depunătorului certificate de ale statului pe cari acesta le putea cheltui drept bani. «Bani zburători» se numeau aceste adeverințe de depunere. La a. 1200 după Hristos, sub dinastia Sung statul a început [a emite] bani de hârtie, deocamdată impropriei. Acești bani erau un fel de mandate – Tsgin-ti – ai căror purtători aveau drept la diferite mărfuri, precum ceai, sare, alumin ș.a., mandate eliberate pe numele purtătorului, însă cari se putea transmite asupra unui al treilea. Dar guvernul, văzând lesniciunea cu care publicul primea asemenea bani, se folosi de starea aceasta de lucruri și, în contra oricărei reguli de economie politică, începu să emită mase atât de mari de asemenea mandate fără nicio fundațiune, încât pieri cu totul încrederea în banii cei noi și o deplină ruină financiară cuprinse țara. Catastrofa veni, statul dete un faliment însoțit de sărăcirea, nevoia și mizeria țării întregi; ba chiar dinastia Sung căzu.

S-au mai făcut conversiuni în urmă, unele mai rele decât altele, dar destul că de atunci încoace Imperiul mijlocului a renunțat pe de-a pururea de la expedientul banilor de hârtie și a revenit la înșirarea pe ață a capitalului”²⁸.

Similitudinile etnologice între români și chinezi sunt de asemenea comentate de Eminescu, prilejul oferindu-i măsura guvernului de a acorda recompense din bugetul statului și care apăseau contribuabilii.

„Există mai în toate țările din lume, în Turcia republicană ca și-n China, un privilegiu de-o natură specială. Acest privilegiu consistă în dreptul pentru câțiva cetățeni de a purta pe persoana lor un semn exterior prin care se deosebesc de ceilalți muritori; în China, de exemplu, o pană de păun sau un nasture de sticlă; la noi o panglicuță roșie sau albastră. Mare privilegiu într-adevăr!

²⁷ „Timpul”, III, nr. 34, 14 feb. 1878, p. 1.

²⁸ „Timpul”, V, nr. 243, 30 oct. / 11 nov. 1880, p. 1.

*Violațiune a principiurilor de egalitate! Cum? Cutare chinez să aibă la căciulă o pană de păun și altul numai de cocoș? Aceasta a recoltat sentimentele democratice ale d-lui Rosetti*²⁹.

Un comentariu elogios privește „cartea cea mai mare din lume”, cum își intitulează el articolul, informându-și cititorii că revista engleză „Athenaeum” vrea să cumpere o astfel de carte. Iată povestea cărții, istorisită de Eminescu: „Pe la capătul veacului al 17-lea, împăratul de atunci al Chinei au instituit o comisie însărcinată a retipări într-o singură colecție toate scrierile însemnate sau interesante din toate ramurile literaturii. Pe la începutul veacului al 18-lea, comisia și-au fost mântuit lucrarea și au fost în stare să supuie împăratului o compilație cuprinzând 6107 tomuri sub titlul de «Kin ting kin too show tsech ching» adică «Colecție imperială ilustrată din literatura veche și modernă». Mai întâi s-a făcut o ediție restrânsă a acestei opere colosale, dar peste câteva vreme angloații neonești au înstrăinat partea cea mai mare a caracterelor de aramă turnate anume pentru tipărirea cărții; iar rămășița caracterelor au fost topită și s-au bătut bani din metalul lor.

Focul și răpirile au redus foarte numărul copiilor existente a ediției imperiale tipărite pe atunci și se crede că puține mai există astăzi. Curatorii muzeului britanic, aflând că unele din ele se află de vânzare, au început tratările pentru a cumpăra³⁰.

Eminescu este, după cum am încercat să-l acreditem prin aceste simple considerații, folosind proza sa politică, nu numai cel mai mare poet român, dar un om universal, preocupat de toate domeniile cunoașterii umane. El este „expresia integrală a sufletului românesc” (N. Iorga), „creatorul doctrinei sale naționaliste”, „este constelația care ne-a adoptat și care ne-a arătat cum suntem și ce suntem, transfigurându-ne și pe noi” (Edgar Papu), „universalitatea Poetului începe de aici și ajunge dincolo și se termină pe partea cealaltă a globului, de unde iarăși vine acasă” (Marin Sorescu), „un homo eminescianus” (Mihai Cimpoi), „proza politică a lui Eminescu este eminentă creatoare (în sens literar) în cel mai înalt grad” (Eugen Simion). Sunt lapidare comentarii ale unor mari spirite umane despre cel care a așezat literatura română în contextul marilor literaturi universale.

Enciclopedistul Mihai Eminescu este liantul, necesar și valoros, dintre cele două țări, popoare și culturi.

²⁹ „Timpul”, VII, nr. 7, 12 ian. 1882, p. 1.

³⁰ „Curierul de Iași”, X, nr. 52, 20 mai 1877, p. 5.

CHINA AND ITS VALUES IN EMINESCU'S VISION

(Abstract)

The study presents an original aspect of Eminescu's work, more precisely his articles. For the author of *Luceafărul*, the faraway China was not an unknown country, but *"the most educated country on earth"*, which he exemplifies by taking into consideration some specific facts or Romanian political phenomena.

The author of the study demonstrates that Eminescu knew *"the path to the virtue of the Chinese La-o-tse"*, the European books about China, the stipulations of the peace treaty between China and Russia (1881, economic studies of the *"famous"* Mandarin Ma-twan-lin, he had information from the English press about *"the greatest book in the world"*, a collection of ancient and modern literature etc.

Keywords: Eminescu, China, culture, civilization, economy.